

RÉGIÓK, TERÜLETI SZERVEZETEK ÉS KATONAI HATALOM

A Nemzetközi Hadtörténeti Bizottság XXXIII. konferenciája
Fokváros, 2007. augusztus 13–17.

A Nemzetközi Hadtörténeti Bizottság 2007. évi, sorrendben a harmincharmadik konferenciáját ezúttal Fokvárosban, a Dél-Afrikai Köztársaság (egyik) fővárosában tartották. Az idei téma a „Régiók, területi szervezetek és katonai hatalom” volt. A 2007. augusztus 13-tól 17-ig tartó konferencia tizenegy szekcióban ülésezett.

Az első ülészak tematikája a „Regionalizmus, területi összecsapások és szövetségek” volt, mellyel három előadás foglalkozott. Az előadók, mintegy a konferencia bevezetőjeként, általánosságban vizsgálták a témát.

A dél-afrikai *Tsepe Motumi* a civil-katonai kapcsolatokról és fenntartásuk fontosságáról beszélt, történelmi nézőpontokat ugyanúgy figyelembe véve, mint az aktuális helyzetet. *Ioannis Loucas* „Területi konfliktusok és koalíciók a huszonegyedik században” címmel a Shanghaji Együttműködési Szervezet működését, történetét és nemzetközi kapcsolatait vizsgálta. Az előadás kritikus nézőpontból mutatta be a szervezet tevékenységét és céljait, különös tekintettel olyan hadtörténeti vonatkozásokra, mint amilyen például a „Béke-misszió 2005” nevű, hatalmas, kínai-orosz katonai gyakorlat volt, kínai részről nyolcezer, orosz részről ezernyolcszáz emberrel. Ez azért érdekes, mert a Szervezet alapokmánya nem tartalmaz katonai együttműködésre való utalást, és a szóvivők is tagadják, hogy ilyesmire készülnének. Az előadás konklúziója szerint a „Béke-misszió 2005” egyértelmű utalás volt arra, hogy Moszkva és Peking a Szervezetet egyértelműen a NATO ellenpólusának szánja. A záró előadást a brit *Bruce Collins* tartotta, a bizalomról és szövetségekről.

A második ülészak témája a dél-afrikai felszabadulási küzdelmek nemzetközi vetülete volt. *Vlagyimir Subin* orosz küldött az oroszok 1990 előtti dél-afrikai beavatkozásának lehetőségeit vizsgálta, a német *Reiner Pommerin* a két Németország Dél-Afrikával kapcsolatos külpolitikáját taglalta. A harmadik előadó, a dél-afrikai *Ian Liebenberg*, az 1975–1989-es angolai háború kérdéseit elemezte.

A harmadik ülészak a nemzeti, illetve a „többnemzeti” békefenntartás kérdéskörével foglalkozott. Elsőként *Erwin A. Schmidl* tartott előadást a nemzetközi békefenntartó kontingensekkel kapcsolatos osztrák tapasztalatokról. A török küldött, *Ömer Turan*, az Atatürk-korszak Törökországának hozzájárulását vizsgálta a regionális békéhez, különös tekintettel Mustafa Kemal személyére és tetteire. Az előadás részletezte a Török Köztársaság megalakulását, benne Atatürk szerepét, valamint a harcokat és a békére való törekvéseket. Ömer Turan kitért az első világháború utáni török–balkáni viszonyokra és az ország diplomáciai kapcsolataira. Végighaladt a Balkán Konferenciákon és Törökország törekvésein, hogy a Balkán Paktum létrejöhessen. Az előadás fonálát egészen a második világháború kezdetéig vezette, mely teljesen szétzilálta a paktumot. Beszédét Törökország kelet felé való közeledésének ecsetelésével folytatta, melynek során bemutatta az ország törekvéseit az Iránnal, Irakkal és Afganisztánnal kötött Sadabat Paktum létrejöttéig. Beszámolóját végül Atatürk békés külpolitikájának összefoglalásával zárta. Az ülészak *J. Avenel* francia résztvevő huszadik század végi békefenntartási műveletekről tartott előadásával ért véget.

A konferencia második napján a sorrendben negyedik ülészakot ketté osztották. Az első részülészakon a regionális szövetségekről és konfliktusokról volt szó *Efpraxia Paschalidou* görög résztvevő a huszadik század eleji délkelet-európai regionális szövetségekről beszélt. Az első világháború előtti balkáni helyzetet vizsgáló előadó hazája szempontjából tekintette át a helyzetet és a görög politikai vezető, Venizelos egyensúlypolitikáját értékelte a balkáni térségben. Előadását a balkáni szövetségszervezetek kialakulásával és az első balkáni háború kezdetével zárta.

Pierre Barral francia küldött szintén Görögországról beszélt, ám az ókori Hellásról. Témája a peloponnészoszi háború végi regionális katonai szövetségek rendszere volt. A részülészakot két román történész zárta, akik

„A nagy szövetségesek árnyékában – a kisan-
tant és a balkán paktum” címmel tartották
meg előadásukat.

A második részülésszakon angol nyelven
megjelent könyveket mutattak be az angolai
konfliktusról, illetve a hadtörténelem dél-af-
rikai oktatásáról szóló két előadás. Az egyik
általában szolt a hadtörténelem Afrikában fol-
lyó tanításáról, a másik körülírta, hogy mit is
takar az afrikai hadtörténelem. Az előadás kü-
lönbséget tett a gyarmatosítás előtti és utáni
Afrika között, és megállapította, hogy az Af-
rika-kutatás népszerűsége az 1960-as évek óta
folyamatosan nő. Ezek után néhány általáno-
sabb, majd egy-egy konkrétabb témára össz-
pontosító könyv bemutatása után azzal zárult
az előadás, hogy a tankönyvek száma nőtt,
minőségük az utóbbi időkben javult és a had-
történelmet tanulni kívánó diákok előtt egyre
több lehetőség nyílik.

Innentől kezdve az ülésszakokat, a negye-
dikhez hasonlóan, kettéosztották, és csak az
egyik részülésszakot tolmácsolták, a másik
angol nyelven zajlott. A „Hidegháború: kis
nemzetek és nagyhatalmak” címre hallgató
5/A részülésszak az egyik izraeli küldött elő-
adásával kezdődött, aki a hatnapos háború kap-
csán az izraeli–amerikai és szovjet arab kap-
csolatokat vizsgálta. A kanadai előadó a
NORAD (Észak-Amerikai Légvédelmi Pa-
rancsnokság) kezdeteiről és a kanadai elkép-
zelésekről tartott előadást. A harmadik elő-
adást a finn küldött tartotta a Balti-tenger
térségének hidegháború alatti katonai–straté-
giai helyzetéről, saját országa nézőpontjából.
Befejezőképpen *Tadeusz Panecki* lengyel tör-
ténész számolt be hazájának az egykori Var-
sói Szerződésben betöltött szerepéről.

Az 5/B részülésszakon a hidegháború utá-
ni biztonságpolitika kérdése volt a téma, afri-
kai szemszögből. Az előadásokat az amerikai
küldöttség tagjai kezdték; *Alberque* és *Hara-
han* a Afrikában megmaradt hidegháborús kis-
fegyver-arsenálról beszéltek, és annak fel-
használásáról az afrikai kontinens Szahara
alatti részén, 1989–2006 között. Őket követve
honfitársuk, *David Rawson* „Békéért veteked-
ve” címmel tartotta meg előadását a ruandai
békefolyamatról és az ott tevékenykedő béke-
fenntartókról az 1994-es népirtás előtt. A
részülésszakot egy mozambiki előadó zárta,
aki a SADC-ban (Dél-Afrikai Fejlődési Kö-
zösség) való biztonsági együttműködés törté-
nelmi fejlődéséről érkezett.

A következő ülésszak témája a regionális
békefenntartás volt. A holland előadó Nyugat-
Európa és azon belül is Hollandia helyzetét
vizsgálta a hidegháborúban, illetve a holland
katonai hozzájárulást a NATO-hoz. *Peter Mul-
ready*, az ír küldött, hazájának a béke fenntar-
tása és a béke megerősítése terén szerzett ta-
pasztalatairól beszélt. A szengáli felszólaló a
nyugat-afrikai hadi együttműködés kérdését
vizsgálta, előadásának a „Történelmi néző-
pont egy egyedi folyamatról, az afrikai regio-
nális biztonságpolitika szempontjából” elne-
vezést adta.

A konferencia a „Háborúk és proxy hábo-
rúk Ázsiában és a Közel-Keleten” című üléss-
szakkal folytatódott. *Matitiahu Mayzel* izraeli
küldött a hidegháború kontextusában tekintett
át három közel-keleti háborút. Az ülés máso-
dik előadása a japán hírszerzésről és a szov-
jet–japán határkonfliktusokról szolt az 1930-
as években. *Kotani Ken* japán történész elő-
adásában a Kurili-szigetek helyzetét, valamint
a japán felderítési módszereket is részletezte.

Az utolsó előadó *Christos Iacovou* ciprusi
küldött volt. „A Közel-Kelet a huszadikból a
huszonegyedik századba: A katonai hatalom
kérdése” címet viselő előadása más szem-
szögből szemlélte a kérdést, mint azt meg-
szokhattuk. Már előadása elején leszögezte,
hogy bár a jövő kiszámíthatatlan, több min-
denről tudjuk, milyen irányban fejlődik/fej-
lődhet tovább. Elsőként a népességnövekedést
említette, mint olyan tényezőt, ami a közel-
keleti muszlim országokban megkerülhetet-
len. Véleménye szerint Irak kivételével a leg-
több arab állam népességrobbanást fog meg-
élni a huszonegyedik század első felében és
ezek a demográfiai gondokkal küszködő ál-
lamok fogják a legnagyobb kihívást jelenteni
az amerikai jelenlét számára a térségben. Más-
odik nagyhatású tényezőként a technológiai
fejlődést nevezte meg, mely segített az egész
régió átforgalmazásában, és a mai napig nagy
szerepet játszik a Közel-Kelet életében. A la-
kosság egyre nagyobb számban tud olvasni és
érdeklődik az események iránt. Az internet
terjedése és a médiának a térséggel kapcsola-
tos tudásszomja az állami döntéseket és a jogi
folyamatokat egyre inkább átláthatóvá teszi az
átlagember számára is. A politikai tudatosság
és felelősség kérdése a harmadik legfontosabb
tényező. Az előadó szerint a „északi” nagyh-
atalmak (ahogy a nyugatiakat és a volt Szov-
jetuniót összefoglaló néven nevezte) már nem

tehetik meg azt, amit eddig, hogy katonáikat értelmetlenül a halálba küldjék keleten. A ciprusi történész azt a következtetést vonta le századunkra vonatkozólag, hogy a nagyhatalmak ugyan bombázhatnak az égből, de nem uralhatják többé a földet, és a megszállás nem járható út. Szót ejtett arról is, hogy bár jelenleg még az Egyesült Államok a világ egyik vezető nagyhatalma, ám egy többpólusú világ létrejöttét Amerika sem tudja megakadályozni, és ha Kínával, e feltörekvő nemzettel közösen nem döntenek fegyverarzenájuk csökkentése mellett, belátható időn belül Izraelen kívül más közel-keleti országoknak is lesz nukleáris fegyverük. Előadását azzal zárta, hogy meglátása szerint a muszlim országok a robbanászerű demográfiai növekedés és tömegpusztító fegyverek esetleges birtoklása esetén is békések maradnának, hiszen továbbra is gyengébbek lennének a nagyhatalmakhoz képest, és csupán arra lennének képesek, hogy megvédjék magukat a betolakodókkal szemben, de arra nem, hogy ráerőltessék az akaratukat másra.

A szerdai napon a küldöttek egy Stellenbosch-i kiránduláson és borkóstoláson vettek részt, valamint a Dél-Afrikai Köztársaság egyik haditengerészeti bázisát szemléltették meg Simon's Townban. Buszokkal a Jóreménység-fokához is eljutottak a résztvevők. Ezen a napon előadások nem voltak.

A konferencia csütörtökön folytatódott a hetedik ülészakkal (7/A), mely a német anyanyelvűeké volt: két német és egy osztrák meghívott tartott előadást a „Regionális biztonságpolitika Európában” témában. *Hans-Joachim Harder*, az első német történész, a NATO hidegháború alatti, összevont csapatállomásoztatásáról tartott előadást, míg honfitársa, *Michael Epkenhans*, hazája tengerészgyalogosainak alkalmazásáról beszélt a Földközi-tenger térségében. Az előadás a térség békéjének fenntartására bevetett német katonák helyzetét vizsgálta az 1913-as, 1936-os és 1991-es évek vonatkozásában. A befejező előadást az osztrák *Claudia Reichl-Ham* tartotta a balkáni térségről és Közép-Európáról.

A „Biztonságpolitika: a hidegháború, és ami mögötte van” című 7/B részülészakkon a frissen csatlakozott Szlovén Hadtörténeti Bizottság két előadója, *Vladimir Prebilič* és *Damijan Guštin* mutatkozott be, ők Jugoszlávia 1950–1960 közti biztonságpolitikáját dolgozták föl. Az előadások sorát az első gaboni

küldött folytatta; ő a Dél-Afrikai Véderő és Franciaország 1960–1990 közti kapcsolatáról beszélt a hallgatóságának. *Esat Arslan*, a második török előadó munkájával zárult az ülészak, ő a Török Köztársaság és a Török Fegyveres Erők hozzájárulását elemezte a regionális és világbékéhez a második világháborútól napjainkig.

A konferencia ezután a „Regionális biztonságpolitikai kérdések” című (8/A) részülészakkal folytatódott, melyben *Enrico Magnani* olasz történész az ENSZ „Referendum Nyugat-Szaharáért Missziójának” (MINURSO) 1991 és 2006 közti tevékenységét elemezte, honfitársa, *Massimo de Leonardis* pedig „Stratégiai parancsok és demokratikus értékek a NATO politikájában a hidegháború alatt” címmel értekezett. Az angolai küldött a nyugat-afrikai helyzettel és hazáját ért, hidegháború alatti katonai intervenciókkal foglalkozott előadásában. A részülészakkot a brazil küldött zárta a „Kölcsönös Segítség Amerikai-közi Szerződéséről (Inter-American Treaty of Reciprocal Assistance)” tartott előadásával.

„A regionális biztonság erősítése Afrikában” volt a 8/B részülészak témája. Egy kenyai történész volt az első előadó, aki a terrorizmus elleni harcról és a helyi légtér globalizációjáról, az öt követő nigériai hozzászóló pedig a nyugat-afrikai védelmi berendezkedés megszervezéséről értekezett. A dél-afrikai *Abel Esterhuysen* az Egyesült Államok tervezett Afrika Parancsnokságáról (AFRICOM) tartott előadást. Az Egyesült Államok 2008. szeptember 30-án felállítandó parancsnoksága azt az ürt kívánja betölteni, amit eddig az ország radarjain Afrika jelentett. Az előadó részletezte a kezdeti amerikai érdektelenség okait a fekete kontinenssel kapcsolatban (gazdasági előnyök és ismeretek hiánya; a félelem, hogy valami olyanba ütköznek, ami más, fontosabb terveiket veszélyeztetheti), majd fölvezolta, miért jön végül mégis létre az AFRICOM. Az első és legfontosabb mozgatóerő az Egyesült Államokban, ami arra ösztönözte, hogy beavatkozzon Afrika ügyeibe, a nemzetközi és a hazai nyomás volt. A közvélemény úgy gondolta, hogy a kontinens magára hagyása nem egyezik az amerikai eszménnyel, de a kínai befolyás növekedése sem volt olyan tényező, amit egyszerűen a szőnyeg alá lehetett volna söpörni. Kína térhódítása gyökeresen különbözik a feltett amerikai szándékoktól, az a demokrácia terjesztésétől és a békefolyama-

tok elősegítésétől, ennek ellenére több afrikai ország mégis szívélyesebben fogadja az ázsiai nagyhatalom közeledését. Az előadó az AFRICOM létrejöttének legfontosabb okaként az Egyesült Államok afrikai olaj iránti érdeklődését emelte ki, mivel az iraki háború és következményei miatt az ország számára egyre bonyolultabbá válik a közel-keleti beszerzés. Afrikai nézőpontból azonban több aggály is felmerült, többek közt az, hogy miért szükséges a nagyhatalomnak beavatkoznia, hiszen a kontinensnek saját magának kell megoldania a gondjait; az Afrikai Unió éppen jött létre. Az AFRICOM a tervek szerint kevésbé a katonai, inkább egészségügyi és társadalmi problémákkal fog foglalkozni, ám az előadó szerint éppen a hadügyi kérdések lennének a legfontosabbak. Az Afrikában megfigyelhető tapasztalatlanság e téren rendkívül sok gondot okozott a kontinensnek, többek közt a kormányok biztonságpolitikájával kapcsolatban. Az is aggodalomra ad okot, hogy az amerikai katonai jelenlét fegyveres konfliktusba sodorhatja azokat az országokat, ahol az AFRICOM-főhadiszállások lesznek. Előadását azzal zárta Abel Esterhuysen, hogy bár az Egyesült Államoknak nincsen gazdasági érdekeltsége a térségben, és a legtöbb afrikai ország ellenszenvvel fogja nézni a nyugati terjeszkedést, az AFRICOM gesztus, ami jelzi, hogy a fekete kontinens „nincs elfeledve.”

Az ülészak befjező előadója a szintén dél-afrikai *James Archibald* volt, aki a műholdak kommunikációban való felhasználásáról tartott előadást. Kitért a jelenlegi gondokra, illetve a lehetséges megoldásokra, valamint a szervezetek jövőben történő felhasználására. Az előadó kiemelten kezelte a téma szempontjából Afrika déli részét.

A következő részülészak, a 9/A, az átlamközi biztonságpolitikával és a katonai intervenció lehetőségével foglalkozott. A tunéziai előadó az 1956 és 1963 közti tunéziai katonai helyzetről és a regionális szolidaritásról beszélt. Az őt követő svéd küldött hazája nézőpontjából vizsgálta az 1960–1964 közti kongói helyzetet. Előadása „Regionális és nemzetközi koalíció akcióban” címmel a svéd külügy reagálásait foglalta össze a belga gyarmattal kapcsolatban. A belga záróelőadás az 1964-ben a Kongóban történt belga beavatkozásokat vizsgálta, a függetlenség utáni belga-kongói együttműködés fényében.

A kilencedik ülészak második – 9/B – részülészaka a regionális biztonságban fellépő külföldi tényezőket tárgyalta. *Dan Asher* izraeli küldött a Yom Kippur háborúban, Egyiptomban tevékenykedett szovjet katonai tanácsadókról tartott előadást. A spanyol küldött előadásának elmaradása miatt a rövidre sikerült blokkot egy újabb dél-afrikai felszólaló zárta; ő a Mozambik és Dél-Afrika közti 1975–1989-ös konfliktust elemezte a hidegháború keretein belül.

Az utolsó két ülészakot nem osztották fel, a 10. a második világháború alatti regionalizmust vizsgálta. A holland előadó, *Erwin van Loo* témája az angol Királyi Légierőben szolgált külföldi kontingenseket tekintette át, különös tekintettel a lengyelekre és csehekre. *Jérôme Dorvidal* francia küldött a Canberra Paktumról és ezzel kapcsolatban az Ausztrália és Új-Zéland környéki vizek fennhatóságának kérdéséről beszélt, az Egyesült Államok Hadtörténelmi Bizottságának elnöke, *Willard Frank* pedig az 1937-es Nyon-megegyezésről szolt a Földközi-tenger biztonságával és a második világháború kezdetével kapcsolatban.

A konferencia utolsó napján a 11. ülészak tulajdonképpen való kitekintés volt a jövőbe: a védelmi kilátásokat vizsgálta. *Rafael Cervera* spanyol küldött az Új Világ rendszerének biztonságpolitikáját tekintette át Európa vonatkozásában. *André Wessels*, az utolsó dél-afrikai felszólaló hazájának jövőjével foglalkozott és egy esetleges gyors reagálású hadtest föllállításában látta a védelmét megoldottnak. Felvetette a Dél-Afrikai Nemzeti Védelmi Erő jelentőségét, valamint latolgatta, hogy mennyire lehet fontos a szerepe vészhelyzet esetén.

A konferenciát a kínai küldött előadása zárta, aki előzőleg anyanyelvén megköszönte a szervezőknek, hogy jelen lehet, majd angolul tudó segédjére bízta, hogy összefoglalja a tanulmányát. Kína szerepe a világbéke megőrzésében és a regionális biztonságban című előadása hangsúlyozta az ázsiai nagyhatalom szerepének fontosságát, és kifejtette abbeli reményét, hogy egyszer a jövőben a világ békeszerető népei szorosabban együttműködhetnek. A konferenciát *Sully Mollo* tábormok, a Dél-Afrikai Hadtörténelmi Bizottság elnöke szavai zárták, aki pár perces néma meditációra kérte a résztvevőket, és kifejezte reményét egy békésebb világ eljövételében.

TARTALOM

TANULMÁNYOK	
VESZPRÉMY LÁSZLÓ	Zsigmond Galambócnál 1428-ban..... 283
PAPP SÁNDOR	Ștefan cel Mare, Mátyás király és az Oszmán Birodalom .. 303
CZIGÁNY ISTVÁN	Egy „univerzális ember” Tündérországbán. Forgách Simon gróf főparancsnoki működése Erdélyben 326
KÖZLEMÉNYEK	
BAGI ZOLTÁN PÉTER	A császári hadseregben szolgáló nyugati zsoldos lovas- ság szervezete és változásai a tizenöt éves háború időszakában 355
SZIRTES ZSÓFIA	Az „Erdélyi Hydra” és a „Német Hercules.” Daniel Wolff a Rákóczi-szabadságharcról 403
MŰHELY	
TORMA BÉLA GYULA	Csata a Brenta folyónál, 899 425
HALMÁGYI MIKLÓS	Mihály püspök füle. Egy kevésbé ismert hadi esemény a kalandozások korából 448
B. SZABÓ JÁNOS	Lehet-e helye rablóknak a nemzeti mitológiában? Megjegyzések az egykori huszár-vita margójára..... 455
SZEMLE	
JOHN FRANCE – – KELLY DEVRIES (ED.)	Warfare in the Dark Ages (<i>Veszprémy László</i>)..... 463
ALHEYDIS PLASSMANN	Origo gentis. Identitäts- und Legitimitätsstiftung in früh- und hochmittelalterlichen Herkunftserzählungen (<i>Veszprémy László</i>) 466
ANDRZEJ POPPE	Christian Russia in the Making (<i>Font Márta</i>) 468
B. SZABÓ JÁNOS	A tatárjárás. A mongol hódítás és Magyarország (<i>Veszprémy László</i>) 470
LE GÉNÉRAL RAYMOND BOISSAU	Ladislas Berchény Magnat de Hongrie, Maréchal de France (<i>Tóth Ferenc</i>)..... 473
VESZPRÉMY LÁSZLÓ	Lovagvilág Magyarországon. Lovagok, keresztesek, hadmérnökök a középkori Magyarországon. Válogatott tanulmányok (<i>Hausner Gábor</i>)..... 475
TÓTH PÉTER (SZERK.)	Szent Demeter, Magyarország elfeledett védőszentje (<i>Veszprémy László</i>) 478
MARINO VIGANÒ	Architetti e ingegneri militari all'estero dal XV al XVIII secolo (<i>Labancz Csaba</i>)..... 481
KRÓNKA	
IGAZ LEVENTE – – SÁNDOR ANITA	„Schicksalsjahr 907 – Die Schlacht bei Pressburg und das Frühmittelalterliche Niederösterreich.” Hainburg, 2007 július–október 485
UHEL PÉTER	Régiók, területi szervezetek és katonai hatalom. A Nem- zetközi Hadtörténelmi Bizottság XXXIII. konferenciája, Fokváros, 2007. augusztus 13–17..... 492

CONTENTS

	STUDIES	
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	King Sigismund at Galambóc in 1428.....	283
SÁNDOR PAPP	Ştefan cel Mare, King Matthias and the Ottoman Empire	303
ISTVÁN CZIGÁNY	A “Universal Man” in Fairyland. The Activity of Count Simon Forgách as Commander-in-Chief in Transylvania ..	326
	PUBLICATIONS	
ZOLTÁN PÉTER BAGI	Western Mercenary Cavalry Troops in the Imperial Army during the Fifteen Years’ War – Their Structure and Its Changes	355
ZSÓFIA SZIRTES	The “Transylvanian Hydra” and the “German Hercules.” Daniel Wolff on Rákóczi’s War of Independence.....	403
	WORKSHOP	
BÉLA GYULA TORMA	Battle at the Brenta River, 899	425
MIKLÓS HALMÁGYI	The Ear of Bishop Michael. A Less-Known Military Event from the Era of the Magyar Raids	448
JÁNOS B. SZABÓ	Is There a Place for Outlaws in National Mythology? Notes in the Margin of the Former “Hussar Dispute”	455
	REVIEW	
JOHN FRANCE – – KELLY DEVRIES (ED.)	Warfare in the Dark Ages (<i>László Veszprémy</i>).....	463
ALHEYDIS PLASSMANN	Origo gentis. Identitäts- und Legitimitätsstiftung in früh- und hochmittelalterlichen Herkunftserzählungen (<i>László Veszprémy</i>)	466
ANDRZEJ POPPE	Christian Russia in the Making (<i>Mária Font</i>)	468
JÁNOS B. SZABÓ	The Tatar Invasion. The Mongol Conquest and Hungary (<i>László Veszprémy</i>)	470
LE GÉNÉRAL RAYMOND BOISSAU	Ladislav Berchény Magnat de Hongrie, Maréchal de France (<i>Ferenc Tóth</i>).....	473
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	The Age of Chivalry in Hungary. Knights, Crusaders, Military Engineers in Mediaeval Hungary. Selected Studies (<i>Gábor Hausner</i>)	475
PÉTER TÓTH (ED.)	Saint Demeter, the Forgotten Patron Saint of Hungary (<i>László Veszprémy</i>)	478
MARINO VIGANÒ	Architetti e ingegneri militari all’estero dal XV al XVIII secolo (<i>Csaba Labancz</i>)	481
	CHRONICLE	
LEVENTE IGAZ – – ANITA SÁNDOR	„Schicksalsjahr 907 – Die Schlacht bei Pressburg und das Frühmittelalterliche Niederösterreich.” Hainburg, July to October 2007	485
PÉTER UHEL	Regions, Regional Organisations and Military Power. 33rd International Congress of Military History. Cape Town, 13–17 August 2007.	492

TABLE DES MATIERES

	ÉTUDES	
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Sigismund à Galambóc en 1428	283
SÁNDOR PAPP	Ștefan cel Mare, le roi Mathias et l'Empire ottoman.....	303
ISTVÁN CZIGÁNY	Un »homme universel« dans le pays des Fées. L'action en Transylvanie du commandant en chef comte Simon Forgách....	326
	PUBLICATIONS	
ZOLTÁN PÉTER BAGI	L'organisation et l'évolution de la cavalerie mercenaire occidentale au service de l'armée impériale durant la guerre de quinze ans.....	355
ZSÓFIA SZIRTES	»L'Hydre transylvanienne« et le »Hercule allemand.« Daniel Wolff sur la guerre d'indépendance de Rákóczi	403
	MŰHELY	
BÉLA GYULA TORMA	Bataille à la rivière Brenta, 899.....	425
MIKLÓS HALMÁGYI	L'oreille de l'évêque Michel. Un événement militaire peu connu de l'époque des incursions	448
JÁNOS B. SZABÓ	Les maraudeurs peuvent-ils avoir leur place dans la mythologie nationale? Observations en marge du débat d'antan sur les hussards.....	455
	SZEMLE	
JOHN FRANCE – – KELLY DEVRIES (ED.)	Warfare in the Dark Ages (<i>László Veszprémy</i>).....	463
ALHEYDIS PLASSMANN	Origo gentis. Identitäts- und Legitimitätsstiftung in früh- und hochmittelalterlichen Herkunftserzählungen (<i>László Veszprémy</i>)	466
ANDRZEJ POPPE	Christian Russia in the Making (<i>Márta Font</i>)	468
JÁNOS B. SZABÓ	L'invasion des Mongols. La conquête mongole et la Hongrie (<i>László Veszprémy</i>).....	470
LE GÉNÉRAL RAYMOND BOISSAU	Ladislás Berchény Magnat de Hongrie, Maréchal de France (<i>Ferenc Tóth</i>).....	473
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Le monde de la chevalerie en Hongrie. Chevaliers, croisés et officiers du génie militaire dans la Hongrie médiévale. Études choisies (<i>Gábor Hausner</i>).....	475
PÉTER TÓTH (ED.)	Saint Déméter, patron oublié de la Hongrie (<i>László Veszprémy</i>)	478
MARINO VIGANÒ	Architetti e ingegneri militari all'estero dal XV al XVIII secolo (<i>Csaba Labancz</i>)	481
	CHRONIQUE	
LEVENTE IGAZ– – ANITA SÁNDOR	„Schicksalsjahr 907 – Die Schlacht bei Pressburg und das Frühmittelalterliche Niederösterreich.“ Hainburg, juillet-octobre 2007	485
PÉTER UHEL	Régions, organisations territoriales et pouvoir militaire. XXXIII ^e Conférence Internationale d'Histoire Militaire Le Cap, 13–17 août 2007.....	492

INHALT

STUDIE	
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Sigismund bei Galambóc im Jahre 1428 283
SÁNDOR PAPP	Ștefan cel Mare, König Matthias und das Osmanenreich... 303
ISTVÁN CZIGÁNY	Ein „universeller Mensch“ im Feenland. Die Tätigkeit von Simon Graf Forgách als Oberbefehlshaber in Siebenbürgen ... 326
MITTEILUNGEN	
ZOLTÁN PÉTER BAGI	Die Organisation und die Veränderungen der im kaiserlichen Heer dienenden westlichen Söldnerkavallerie zur Zeit des Fünfzehnjährigen Krieges..... 355
ZSÓFIA SZIRTES	Die „Siebenbürgische Hydra“ und der „Deutsche Hercules.“ Daniel Wolff über den Rákóczi-Aufstand 403
WERKSTATT	
BÉLA GYULA TORMA	Schlacht am Fluss Brenta, 899 425
MIKLÓS HALMÁGYI	Das Ohr Bischof Michaels. Ein kaum bekanntes Kriegseignis aus der Zeit der Streifzüge 448
JÁNOS B. SZABÓ	Hat ein Räuber einen Platz in der nationalen Mythologie? Anmerkungen zur einstigen Husaren-Diskussion 455
RUNDSCHAU	
JOHN FRANCE – – KELLY DEVRIES (ED.)	Warfare in the Dark Ages (<i>László Veszprémy</i>)..... 463
ALHEYDIS PLASSMANN	Origo gentis. Identitäts- und Legitimitätsstiftung in früh- und hochmittelalterlichen Herkunftserzählungen (<i>László Veszprémy</i>) 466
ANDRZEJ POPPE	Christian Russia in the Making (<i>Márta Font</i>) 468
JÁNOS B. SZABÓ	Der Mongolensturm. Die Eroberungen durch die Mongolen und Ungarn (<i>László Veszprémy</i>) 470
LE GÉNÉRAL RAYMOND BOISSAU	Ladislas Berchény Magnat de Hongrie, Maréchal de France (<i>Ferenc Tóth</i>)..... 473
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Ritterwelt in Ungarn. Ritter, Kreuzritter, Genieoffiziere im mittelalterlichen Ungarn. Ausgewählte Studien (<i>Gábor Hausner</i>)..... 475
PÉTER TÓTH (HRSG.)	Demetrius der Heilige, Ungarns vergessener Schutzpatron (<i>László Veszprémy</i>) 478
MARINO VIGANÒ	Architetti e ingegneri militari all'estero dal XV al XVIII secolo (<i>Csaba Labancz</i>) 481
CHRONIK	
LEVENTE IGAZ – – ANITA SÁNDOR	„Schicksalsjahr 907 – Die Schlacht bei Pressburg und das Frühmittelalterliche Niederösterreich.“ Hainburg, Juli–Oktober 2007 485
PÉTER UHEL	Regionen, Gebietsorganisationen und Militärmacht. XXXIII. Internationale Konferenz für Militärgeschichte. Kapstadt, 13–17. August 2007 492

СОДЕРЖАНИЕ

	СТАТЬИ	
ЛАСЛО ВЕСПРЕМИ	Король Жигмонд у Галамбоца в 1428 году	283
ШАНДОР ПАПП	Стефан сел Марс, король Матгаш и Османская Империя....	303
ИШТВАН ЦИГАНЬ	Один „универсальный человек” в Волшебном царстве. Деятельность в функции главнокомандующего графа Шимона Форгач в Трансильвании	326
	СООБЩЕНИЯ	
ЗОЛТАН ПЕТЕР БАГИ	Штатно-организационная структура западной наемной кавалерии, служившей в кайзеровской армии и ее преобразования в период пятнадцатилетней войны	355
ЖОФИЯ СИРТЕШ	„Трансильванская Гидра” и „Немецкий Геркулес.” Даниэль Вольф об освободительной борьбе, возглавляемой Ракоци.....	403
	МАСТЕРСКАЯ	
БЕЛА ДЬЮЛА ТОРМА	Битва у реки Brenta, 899 год	425
МИКЛОШ ХАЛМАДЬИ	Ухо епископа Михая. Одно малоизвестное военное событие из эпохи набегов	448
ЯНОШ Б. САБО	Могут ли грабители занимать место в национальной мифологии? Примечания на поля дискуссии о бывших гусарах.....	455
	ОБЗОР	
JOHN FRANCE – – KELLY DEVRIES (ED.)	Warfare in the Dark Ages (<i>Ласло Веспреми</i>).....	463
ALHEYDIS PLASSMANN	Origo gentis. Identitäts- und Legitimitätsstiftung in früh- und hochmittelalterlichen Herkunftserzählungen (<i>Ласло Веспреми</i>).....	466
ANDRZEJ POPPE	Christian Russia in the Making (<i>Марта Фонт</i>).....	468
В. SZABÓ JÁNOS	Татарское нашествие. Нашествие монголов на Европу и Венгрия (<i>Ласло Веспреми</i>)	470
LE GÉNÉRAL RAYMOND BOISSAU	Ladislas Berchény Magnat de Hongrie, Maréchal de France (<i>Ференц Тот</i>).....	473
ЛАСЛО ВЕСПРЕМИ	Мир рыцарей в Венгрии. Рыцари, крестоносцы, военные инженеры в средневековой Венгрии. Избранные научные статьи (<i>Габор Хауснер</i>).....	475
ПЕТЕР ТОТ (РЕД.)	Святой Деметер, позабытый святой покровитель Венгрии (<i>Ласло Веспреми</i>)	478
MARINO VIGANÒ	Architetti e ingegneri militari all'estero dal XV al XVIII secolo (<i>Чаба Лабанц</i>).....	481
	ХРОНИКА	
ЛЕВЕНТЕ ИГАЗ – – АНИТА ШАНДОР	„Schicksalsjahr 907 – Die Schlacht bei Pressburg und das Frühmittelalterliche Niederösterreich.” Хайнбург, июль–октябрь 2007 года	485
ПЕТЕР УХЕЛ	Регионы, территориальные организации и военная власть. XXXIII. Международная Военно-историческая конференция. Кейптаун. 13–17 августа 1907 года..	492

MILITÄRGESCHICHTLICHE MITTEILUNGEN

Vierteljahresschrift des Instituts und
Museums für Militärgeschichte

Gründungsjahr: 1888

Chefredakteur: Ferenc Csákváry

Verantwortlicher Redakteur: Gábor Hausner

Leiter der Rubrik Rundschau: Ferenc Pollmann

Redaktionskomitee:

Gábor Ágoston, Tibor Balla, Gábor Bona,
Attila Bonhardt, István Czigány, Tamás
Csikány, Lóránd Dombrády, Tibor Hajdu,
Róbert Hermann (President), József Holló,
Miklós Horváth, Ferenc Lenkefi, József
Lugosi, György Markó, Imre Okváth, Géza
Pálffy, Ferenc Pollmann, Erwin A. Schmidl,
Vladimír Segeš, Sándor Szakály, György
Székely, Ferenc Tóth, Aladár Urbán, János
Varga J., László Veszprémy, József Zachar

Herausgegeben vom Institut und Museum für
Militärgeschichte des Ministeriums für
Landesverteidigung

1014 Budapest I., Kapisztrán tér 2-4.

Postanschrift: Budapest, Pf. 7., H-1250.

Tel.: (36-1)-325-16-00, Fax: (36-1)-325-16-04

Redaktion und Verlagsbüro:

1014 Budapest I., Kapisztrán tér 2-4. Postan-
schrift: Budapest, Pf. 7. H-1250.

Tel.: (36-1)-325-16-44, Fax: (36-1)-325-16-46

E-Mail-Adresse: hkszerk@gmail.com

Internetversion: www.epa.oszk.hu/hk

Abonnement:

2400,- HUF/Jahr, 600,- HUF/Vierteljahr

Vertrieb:

Magyar Posta Rt. Üzleti és Logisztikai
Központ

Abonnement für das Ausland:

im Büro für Zeitungsabonnements
Központi Hírlap Centrum
1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.
Postanschrift: H-1900 Budapest,
E-Mail: hirlapelofizetes@posta.hu

ВОЕННО-ИСТОРИЧЕСКИЙ ВЕСТНИК

Поквартальный Журнал Института
и Музея Военной Истории

Год основания: 1888

Главный редактор: Ференц Чаквари

Ответственный редактор: Габор Хаушнер

Ведущий раздела Обзора: Ференц Поллманн

Редакционная коллегия:

Габор Агоштон, Тибор Балла, Габор Бона, Ат-
тила Бонхардт, Иштван Цигань, Тамаш Чи-
кань, Лоранд Домбради, Тибор Хайду, Роберт
Херманн (председатель), Йожеф Холло, Мик-
лош Хорват, Ференц Ленкефи, Йожеф Луго-
ши, Дьердь Марко, Имре Окватх, Геза Палф-
фи, Ференц Поллманн, Эрвин А. Шмидл,
Владимир Сегенш, Шандор Сакай, Дьердь Се-
кей, Ференц Тотх, Аладар Урбан, Янош И.
Варга, Ласло Веспреми, Йожеф Захар

Издает: Институт и Музей
Военной Истории

Министерства Обороны

1014 Будапешт I, площадь Капистран 2-4

Почтовый адрес: Будапешт П/я. 7. H-1250

Тел.: (36-1)-325-16-00, Факс: (36-1)-325-16-04

Редакция и Издательство:

1014 Будапешт I, площадь Капистран 2-4

Почтовый адрес: Будапешт П/я. 7. H-1250

Тел.: (36-1)-325-16-44, Факс: (36-1)-325-16-46

Адрес E-Mail: hkszerk@gmail.com

Электронный вариант: www.epa.oszk.hu/hk

Абонемента́ная плата по подписке:

На 1 год 2400, на 1 квартал 600 форинтов

Распространяет:

Коммерческий и Логистический Центр
А/О Венгерская Почта

Подписка за границей:

В Бюро подписки на газеты
Központi Hírlap Centrum
1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.
Почтовый адрес: H-1900 Budapest,
e-mail: hirlapelofizetes@posta.hu

E számunk tartalmából

„Zsigmondot a hadtörténeti szakirodalom nem nagyon szokta dicsérni a galambóci ostrom miatt, pedig a király igen előrelátóan és gondosan járt el. Pontosán tudta, hogy egy hadvezér megjelenéséhez, a katonai »szerephez« milyen külsőségek, így haditechnikai újítások tartoznak, s azokkal mind rendelkezett is. Paradox jelenség, hogy egy, az ütközeteit ennyire gondosan előkészítő király szinte összes hadjáratában eredménytelennek bizonyult. Több tekintetben is tanult az 1396-os vereségből, ami elsősorban a dunai hadi-flotta felállításában, illetve a folyami és szárazföldi tüzérség csatadöntőnek szánt alkalmazásában nyilvánult meg, s éppen néhány hónappal az ostrom előtt adta ki az első magyarországi katonai szabályzatot. Az ostrom oroszlánrészét a Dunán fölénybe kerülő magyar hajók vállalták magukra, a rajtuk elhelyezett tüzérséggel. Ebben ismét Zsigmond haditechnikai újítások iránti érdeklődését vehetjük észre. Lehet, hogy az eseményekben az 1418-ban, flandriai mesterek által épített, 22 hajóból álló dunai flotta kapott szerepet, aminek a mozgósítására a későbbiekben is többször, így 1435-ben is sor került.”

(Veszprémy László: Zsigmond Galambócnál 1428-ban)

„Forgách erdélyi főparancsnokká történő kinevezésének terve természetesen nem aratott osztatlan sikert a kölcsönös ármánykodással teli tábornoki karban. A fejedelmi elhatározást minden bizonnyal Bercsényi Miklós vette leginkább zokon, aki maga is aspirált »az erdéli« generálisságra, sőt szeptember elején újfent ajánkozott is a posztra...”

Forgách és Bercsényi korántsem felhőtlen viszonya ismert volt a kortársak előtt. A főgenerális nem egyszer csípős megjegyzésekkel fűszerezve nyilvánított véleményt unokatestvéréről. Az egyik ilyen eset Forgách átpártolásakor, 1704 április havának első napján történt Bercsényi nagyszombati táborában, amikor a császári-királyi hadsereg tábornoki öltözékében megjelenő rokonát meglátva felkiáltott: »itt a bolond, ni, április elsején.« Sértő szavait később ugyan azzal mentegette, hogy azok csak Forgách császári uniformisára vonatkoztak, de fullánkos nyelvét később sem tudta fékezni...

A főgenerális – olykor nem minden alapot nélkülöző – kritikáiból persze kijutott a kuruc tábornoki kar többi tagjának is. A historikusok által már sokszor idézett levelében sarkasztikus humorral jellemezte magát és tábornoktársait. Esterházy Antalt például »rekedőnek, « Károlyi Sándort »bosszankodónak,« Pekry Lőrincet »sopánkodónak,« Forgách Simont »rettegőnek« nevezte, saját személyéről pedig úgy vélekedett: »magam sem vagyok egy ebbel is jobb a Diákné vásznánál.« Természetesen Bercsényi sem tartozott a kuruc főtisztikar közkedvelt figurái közé, amire maga is okot adott lobbanékony természetével és fullánkos nyelvével. Ő is számos kritika érte, ám ez szinte fel sem tűnt, hiszen a főtisztek és tábornokok egymás elleni intrikái, összezőrdülései mindennaposak voltak a kuruc hadseregben.”

(Czigány István: Egy „universális ember” Tündérországbán. Forgách Simon gróf főparancsnoki működése Erdélyben)

